

Jaarverslag 2025

Inhoud

Voorwoord	4
Archiefbeheer	6
Inspectie en advies	9
Publieksbereik	11
Bedrijfsvoering	13
Jaarcijfers	15
Programma Erfgoed: samenwerken aan het verhaal van Zutphen	16
Themajaar 80 jaar vrijheid	16
Toegang en aanbod	16
Educatie	17
Erfgoedlaboratorium	17
Canon van Gelderland	17
Communicatie.....	17
Organisatie.....	17
Bijlagen.....	19
Bijlage 1 Archiefaanwinsten	19
Bijlage 2 Specificaties archiefonderzoek en scanning on demand	21
Bijlage 3 Financieel resultaat 2025	23

Bij de foto's

In 2025 bestond het Regionaal Archief Zutphen 175 jaar. Dit jubileum werd gevierd door drie lezingen aan te bieden. Dat deden we samen met de Historische Vereniging Zutphen. In samenwerking met de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN) werd op 3 december een archivarissenmiddag gehouden in Zutphen. De KVAN hield de algemene ledenvergadering en het RAZ zorgde voor een stadswandeling vooraf en de afsluitende borrel.

Voorwoord

In 2025 vierden wij het feit dat de archiefdienst van Zutphen 175 jaar bestond. Reinier Willem Tadama werd in 1850 aangesteld als eerste officiële archivaris van Zutphen. Na hem volgden nog veertien anderen met deze functie. Allen hadden als taak om het historisch archief van Zutphen goed te beheren en beschikbaar te stellen voor onderzoekers en andere geïnteresseerden. Een dankbaar werk, want het stadsarchief van Zutphen behoort tot de oudste, rijkste en mooiste archieven van Nederland; het is een archief op eredivisieniveau. In 2001 kwamen daar de archieven van de gemeenten Brummen en Lochem nog eens bij.

Lag voor de eerste Zutphense archivariissen de nadruk vooral op het beheren van de oude stadsdocumenten en het publiceren hierover, gaandeweg de twintigste eeuw kreeg de archivaris ook nog andere taken toebedeeld. Een hedendaagse archivaris houdt middels audits ook toezicht op de niet overgedragen administratie, de administratie van al die honderden ambtenaren in de gemeentehuizen van Brummen, Lochem en Zutphen. Die administratie zit anno 2026 in zaaksystemen en staat op harde schijven of in de cloud. Wat moet daarvan blijvend worden bewaard en wat moet er worden vernietigd? Hoe krijgen we die systemen in ons digitaal archief en hoe bieden wij die informatie straks aan? Wie heeft toegang tot de cloud?

Tadama was jurist en had vast feeling met deze onderwerpen gehad. Was hij in deze tijd archivaris geweest, dan had hij deze klus ook niet in zijn eentje hoeven te doen. Tegenwoordig bestaat een archiefdienst uit een team van specialisten. In Zutphen zijn dat archivariissen, een restaurator, een inspecteur, een e-conservator en een bibliothecaris. Deze specialisten worden geholpen door ondersteuners, vele trouwe vrijwilligers en een zeer actief erfgoedcentrum. Allemaal hebben zij meegeholpen aan het samenstellen van dit jaarverslag.

Zutphen, maart 2026

Lezing "Gegrepen door middeleeuwse bronnen" door Rudolf Bosch, 16 oktober

Archiefbeheer

Het archief beheert, conform de Archiefwet, de archieven van de gemeente Zutphen. Dit gebeurt op basis van dienstverleningsovereenkomsten ook voor de gemeenten Brummen en Lochem. Het archiefbeheer houdt in dat in totaal 803 archieven en collecties veilig in de depots zijn opgeslagen en toegankelijk zijn voor publiek. Op hoofdniveau is of wordt elk archief voorzien van een inventaris. Van populaire bronnen worden indexen en scans gemaakt. De afdeling Restauratie zorgt voor voortdurende controle op de fysieke toestand van de permanent te bewaren papieren archieven. De e-conservator zorgt voor controle op de digitale archieven.

Belangrijkste activiteiten in 2025:

Algemeen

- Het RAZ ontving 40 nieuwe archieven, archiefaanvullingen of collecties. De collecties betroffen vaak (kleine) fotoverzamelingen. In Bijlage 1 staan deze aanwinsten beschreven.

Archieven

- In maart werd het archief van Papierfabriek De Hoop uit Eerbeek (archieffnummer 2102) geschonken. Deze fabriek was lange tijd een grote Europese speler in de papier- en golfkartonfabricage, maar werd in 2023 onder de vlag van Stora Enso gesloten. In december werd [een inventaris van het archief opgeleverd](#) en werden 70 foto's van De Hoop in de beeldbank gezet.
- In samenwerking met het Stedelijk Museum Zutphen werd een begin gemaakt met het beschrijven van het [archief van de Zutphense tak van de familie Spier](#) (0560). Bekend zijn de vele tekeningen van illustrator Jo Spier (1900-1978). Zijn werk stond centraal in de succesvolle tentoonstelling *Tekenen in Tijden van Oorlog*. Voor deze tentoonstelling restaureerde de boek- en papierrestaurator enkele fragiele tekeningen en affiches. Behalve deze afbeeldingen zijn er ook talloze brieven en documenten van de Spier-familie. Deze worden gaandeweg door het RAZ ontsloten.
- Van de vele transcripties die in het verslagjaar werden gemaakt, mag er hier ééntje extra worden belicht. Dat betreft de [transcriptie van het rekening](#) die Zutphense kerkmeester Herman Berner maakte voor de jaren 1549-1567, enkele jaren dus voor de dramatische oorlogsjaren met Spaanse bezetting van Zutphen. Dankzij deze transcriptie kunnen we de hele bouwgeschiedenis van de befaamde Librije volgen, die in het jaar 1561 begon.
- Het [Project zitplaatsenregisters](#) werd afgerond. In de voorouderdatabase staan nu bijna 33.000 namen vermeld die in de vijftiende tot en met de negentiende eeuw in Zutphen een zitbank in de kerk in bezit hadden of pachtten. Het hebben van een zitbank was een vaak een familieaangelegenheid en wijst op de status van een familie of persoon. De voorste banken waren de mooiste en duurste.
- De afdeling restauratie besteedde veel tijd en aandacht aan het ompakken van twee van de oudste en meest geraadpleegde archieven: het oud-archief van Zutphen (0001; 93 strekkende meter) en het oud-rechterlijk archief van Zutphen (0010; 41 meter). Beide kwetsbare archieven zijn nu voorzien van zuurvrije archiefomslagen en -dozen waardoor een optimale bewaring voor enkele decennia is gegarandeerd.
- Negen digitaliseringsprojecten werden uitgevoerd of voltooid, waarvan onderstaande hier het vermelden waard zijn:

- De [1.334 bouwvergunningdossiers van de gemeente Brummen uit de periode 1921-1946](#). Dit resulteerde in 13.987 scans die konden worden toegevoegd aan ons E-loket Vergunningen.
- [Bouwtekeningen van de Warnsveldse architect A. Warnaar](#), die van 1936 tot 1969 actief was. De 822 gedigitaliseerde originele tekeningen (zogenaamde calques) betreffen voornamelijk woningen in de huidige gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen.
- De collectie notariële akten Gorssel uit de periode 1819-1935. De digitalisering begon in coronatijd (2021) als een ‘stopklus’ voor de afdeling Repro van de gemeente Zutphen. In totaal werden 12.204 akten gescand, wat resulteerde in 43.195 scans. De scans zijn gekoppeld aan de door vrijwilligers ingevoerde namen van de in de akten betrokken partijen. Namen en scans zijn te raadplegen [in de genealogiedatabase op onze website](#)
- De [collectie Briefhoofden Zutphen 1848-2006](#). Begonnen in 2023, werden van in totaal 1.169 beroepsbeoefenaars, bedrijven en instellingen 2.817 brieven, facturen, kwitanties en dergelijke gescand. Door hun woord- en beeldmerken geven die mooi weer hoe de afzenders zich presenteerden.
- Er werden 444 charters, 2.711 foto's, 1.743 krantenpagina's en 1.035 pagina's over de Zutphense straatnaamgeving en huisnummering tussen 1920 en 1980 gefotografeerd.

E-depot

- De e-conservator trad toe tot de [Core Trust Seal Board](#) en werkte mee aan de nieuwe [Core Trust Seal Requirements \(2026-2028\)](#).

Bibliotheek en beeldbank

- In nauwe samenwerking met het RAZ is het Historisch Genootschap Lochem-Laren-Barchem de afgelopen jaren druk bezig geweest om hun beeldcollectie toe te voegen aan de beeldbank van het Erfgoedcentrum. Zomer 2025 was het zover dat bijna 17.000 foto's [online te bekijken](#) zijn op onze erfgoedportal.
- In augustus kwamen er [vele meters kranten](#) van de Gelderland Bibliotheek in Arnhem bij het RAZ binnen. Voor een deel van deze titels is een aanvraag ingediend voor het [Metamorfoze-project](#) van de Koninklijke Bibliotheek om opgenomen te worden in Delpher. Via deze enorme, nationale krantendatabase zijn deze kranten uit ons werkgebied over enige tijd dan digitaal in te zien.

Lezing Jan Braakman over zijn boek Zus | Verloren tussen verraad en verzet, 23 oktober

Inspectie en advies

De archiefinspectietaak betreft het toezichthouden voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen op hun archief- en informatiebeheer. De archiefinspecteur legt auditbezoeken af, beoordeelt procedures en adviseert en rapporteert daarover, gevraagd en ongevraagd. Hij ziet toe op een juiste selectie van archiefbescheiden op vernietigen dan wel bewaren. Hij neemt deel aan overleggen waarbij expertise vanuit de archiefinspectie gewenst is. Behalve aan de deelnemende gemeenten geeft het RAZ ook advies en voorlichting aan particuliere organisaties.

Belangrijkste activiteiten in 2025:

Algemeen

- Op 19 mei 2025 is na een onderbreking van enkele jaren weer een DIV-dag gehouden bij het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL) in Doetinchem. Deze dag wordt georganiseerd door de archiefinspecteurs van het RAZ, het ECAL en het Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) en is bedoeld voor medewerkers documentaire informatievoorziening van de gemeenten in de regio om elkaar te ontmoeten, kennis te delen en te netwerken.
- Het in 2021 gestarte regionaal informatiebeheer overleg (RIO) werd weer opgepakt. Dit is een overleg tussen de archiefinspecteur en drie 'RAZ-gemeenten', waarbij onderwerpen op het gebied van de archiefinspectie voor de drie gemeenten met elkaar worden afgestemd

Ten aanzien van de gemeente Brummen

- Er is in 2025 een audit op het archief- en informatiebeheer gehouden bij de gemeente Brummen. De auditrapportage is eind 2025 opgeleverd.
- Adviezen werden gegeven met betrekking tot het vervangen en overbrengen van de Brummense bouwvergunningen. Dit project is in 2021 gestart en loopt nog door.

Ten aanzien van de gemeente Lochem

- In vervolg op de in 2024 gehouden audit op het archief- en informatiebeheer heeft de gemeente Lochem een voortgangsrapportage voorgelegd aan de archiefinspecteur. Hieruit blijkt dat de noodzakelijke verbeteringen in het archiefbeheer worden doorgevoerd.

Ten aanzien van de gemeente Zutphen

- In vervolg op de in 2022 gehouden audit op het archief- en informatiebeheer heeft de gemeente Zutphen eind 2025 een voortgangsrapportage voorgelegd aan de archiefinspecteur. Daaruit blijkt dat de noodzakelijke verbeteringen in het archief- en informatiebeheer stapsgewijs worden opgepakt.
- De gemeente Zutphen is in 2025 gestart met een Strategisch Informatie Overleg (SIO). In januari en september vonden de eerste twee overleggen plaats. De zogeheten 'Hotspotmonitor' werd in het SIO van september vastgesteld.

Lezing Eva Vriend over Jac. P. Thijssen, zijn zoon en onze verhouding tot de natuur, 28 oktober (foto Patrick van Gemert)

Publieksbereik

In de studiezaal – en steeds meer via het Erfgoedportaal – kan iedereen de archieven en collecties raadplegen. Het RAZ stimuleert het doen van historisch onderzoek. De wijze waarop varieert van het maken van een stamboom tot uitgebreid onderzoek voor studie. Het RAZ werkt mee aan open dagen en biedt cursussen aan. Artikelen in verschillende tijdschriften laten zien welke rijkdom het archief bevat. Waar mogelijk wordt samengewerkt met anderen, bijvoorbeeld met de historische verenigingen. In 2025 zochten we onder andere (met succes) contact met de pers over de overdracht van het archief van de papierfabriek De Hoop in Eerbeek (gemeente Brummen), de beeldcollectie van het Historisch Genootschap Lochem-Laren-Barchem (gemeente Lochem), de gedigitaliseerde blauwdrukken van de gemeente Brummen en de onderstaande activiteiten.

Belangrijkste activiteiten in 2025:

- Vrijdag 17 januari ontving wethouder Sjoerd Wannet in de studiezaal van het RAZ de derde Zutphense Erfgoedpublicatie (ZEP): [Hanze, handel en heibel – Zutphen en Zutphenaren in een middeleeuws Noord-Europees netwerk](#). Auteurs Jeroen Benders, Hanno Brand, Rob Kammelar en Diederik Rijs maakten bij het schrijven van hun artikelen optimaal gebruik van het rijke stadsarchief van Zutphen.
- In samenwerking met de buurtbewoners werd de gevel van het archiefdepot opgesierd met enkele historische foto's. Op 30 januari was [de onthulling](#) daarvan.
- Op 8 maart (Internationale Vrouwendag) was de presentatie van het boek *Van mummiepoeder tot zilverschoon. De beproefde remediën van Christina Poppinck*. Jarenlang verrichtte collega Mirjam van Velzen-Barendsen onderzoek naar deze intrigerende vrouw en haar werkzaamheden in de zeventiende eeuw. Vrijwilligster Dineke van Krimpen verzorgde het transcriptiewerk. Het boek kreeg de volle aandacht in de media met als hoogtepunt misschien wel de presentatie in het populaire BNNVARA-radioprogramma [Spijkers met Koppen](#).
- Opnieuw succesvol was het programma dat werd aangeboden aan de studenten Archeologie van de Hogeschool Saxion in Deventer. Samen met de Saxion-docent en de stadsarcheoloog van Zutphen werden de studenten onderwezen in het doen van onderzoek naar bewoners van historische panden in Zutphen. De [onderzoeksresultaten](#) zijn opgenomen in de bibliotheek van het RAZ.
- Op zaterdag 3 mei hielden de Ridder van Gelre een Gelredag bij het RAZ en werden de verbondsbrieven uit 1418 aan het publiek getoond.
- De minitoonstelling "Nooit gebouwd in Zutphen" trok tijdens de [Open Monumentendagen](#) op 13 en 14 september maar liefst 600 belangstellenden naar het RAZ. Veel van hen kregen met halfuurs-rondleidingen toegang tot het archiefdepot.
- In het najaar vierde het RAZ haar 175-jarig bestaan. Het jubileum werd gevierd met drie uitverkochte lezingen in de studiezaal van het archief. Historicus en archivaris Rudolf Bosch, journalist Jan Braakman en schrijfster Eva Vriend vertelden over hun onderzoeken in de (Zutphense) archieven. De Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN) hield op uitnodiging van het RAZ haar jaarvergadering in Zutphen. Leden kregen tevens een rondleiding door de stad aangeboden. In diverse media, bijvoorbeeld in [Contact Zutphen-Warnsveld](#) en [RTV Berkelstroom](#), werd uitgebreid aandacht geschonken aan dit jubileum.
- In november bezochten leerlingen van het Isendoorn College uit Warnsveld het RAZ. Dat deden zij in het kader van het [Hanse Novel Project](#), een internationaal project waarin jongeren uit verschillende Europese Hanzesteden samen een boek schrijven met verhalen over de Hanzetijd.

- Mede door het vertrek van onze collega voor Dienstverlening en Onderzoek verschenen er in dit verslagjaar minder eigen RAZ-artikelen voor de erfgoedmagazines in ons werkgebied. Enkele bijzondere bijdragen worden hier toch genoemd.
 - In *Oer* #57 werd stilgestaan bij het feit dat 150 jaar geleden de Zutphense gymnastiekvereniging Olympia werd opgericht. Over de familie Pelgrum op Groot Enzerink in Delden bij Vorden stond een artikel in #58.
 - In het tijdschrift *Zutphen* van de Historische Vereniging Zutphen schreven medewerkers van het RAZ voor de rubriek “Wie was toch...?” korte biografieën van Walter Gillijns en Ferdinand Fahro.
 - Voor *Zutphense Pracht* #28 schreef de gemeentearchivaris het artikel “De Zutphense archiefdienst: al 175 jaar eredisiewaardig”.

Algemene ledenvergadering van de KVAN, 3 december.

Bedrijfsvoering

Het RAZ is een team binnen de gemeente Zutphen. De gemeente verzorgt personeelszaken en gebouwenbeheer en ondersteunt het team RAZ bij tal van andere activiteiten. Vrijwilligers worden ingezet op allerlei werkzaamheden en zijn onmisbaar voor de documentontsluiting en materiële verzorging van het archief.

Belangrijkste gebeurtenissen in 2025:

Personeel, stagiairs en vrijwilligers

- Na vijftien zeer succesvolle en productieve jaren nam op 1 oktober de medewerker Dienstverlening en Onderzoek afscheid van het RAZ. Haar vacature werd intern ingevuld. Voor de functie Coördinator Digitalisering werd met ingang van 1 januari 2026 een nieuwe collega aangesteld.
- Op detacheringsbasis werkte een medewerker aan het digitaliseren van bouwvergunningen voor de gemeente Brummen.
- Via 't Baken (gemeente Lochem) verrichtte een gedetacheerd medewerker ondersteunende activiteiten. Zij hield zich bezig met het scannen en materieel verzorgen van historische documenten.
- De boek- en papierrestaurator werkte in het verslagjaar acht uur per maand voor Musea Zutphen. Voor het museum restaureerde zij prenten en andere kwetsbare papieren objecten.
- Het RAZ verzorgde voor vijf leerlingen van verschillende middelbare scholen kortlopende stages. Deze stages worden aangeboden als een complete erfgoedstage waarbij de stagiair in één week tijd zoveel mogelijk de verschillende erfgoedpartners leert kennen. Werkzaamheden in het restauratieatelier maken vast onderdeel uit van zo'n stage.
- In februari/maart liep een student Geschiedenis en Duitse Taal en Cultuur (Universiteit Heidelberg) stage. Voor RAZ publiceerde hij een [artikelenreeks over brieven van bekende Duitse wetenschappers](#) uit de autografencollectie Schimmelpenninck van der Oije.
- Het aantal vrijwilligers nam iets af. Er waren per 31 december 2025 31 vrijwilligers actief.

Gebouwen

- De afgelopen jaren werd de studiezaal op de begane grond steeds minder bezocht. Tegelijkertijd nam het aantal cursussen en erfgoedbijeenkomsten toe. Daarom vond er in het verslagjaar een interne verbouwing plaats. De grote zaal op de begane grond is nu multifunctioneel ingericht voor zowel archiefonderzoek als erfgoedevenementen zoals lezingen en cursussen. De werkplekken op de begane grond zijn verplaatst naar de Tadamazaal op de eerste verdieping. Daarmee is de gewenste scheiding tussen kantoorfunctie en publieksfunctie gecreëerd.
- In 2025 kreeg bureau BBN opdracht om de scenario's te onderzoeken voor de huisvesting van de erfgoeddepots, waaronder het archiefdepot aan de Spiegelstraat. Er zijn diverse redenen waarom de huidige situatie van de zes erfgoeddepots niet kan blijven voortbestaan: er is een wettelijke verduurzamingsopgave in 2030 en 2050 die onmogelijk met bestaande oude gebouwen te realiseren is. Gebouwen zijn aan renovatie toe. Er is een noodzaak tot vernieuwing of verbetering van klimaatsystemen, depots raken vol maar de collectie groeit nog. De locaties liggen logistiek verspreid. Enkele van deze aspecten zijn ook van toepassing op het depot van het

Regionaal Archief Zutphen. Eind 2025 lag er een vrijwel definitief onderzoek met drie uitgewerkte scenario's en de financiële consequenties ervan: het nulscenario waarbij de bestaande gebouwen zo veel mogelijk naar het vereiste niveau worden gebracht; scenario 1 waarbij alle depots onder een dak komen, en daarbij behorende werkprocessen (ook die van de archieforganisatie) worden gehuisvest; scenario 2a waarbij alle erfgoeddiensten en -activiteiten onder een dak komen (erfgoedcentrum). Scenario 2b is een variant waarbij ook externe erfgoedpartijen ruimte wordt geboden. In 2026 vindt besluitvorming (scenariokeuze, krediet) na de gemeenteraadsverkiezingen plaats.

Deze archiefkist of privilegiënkast staat in het voorportaal van Spiegelstraat 13 en diende lange tijd als bewaarplaats voor de stedelijke oorkonden. Foto RAZ.

Jaarcijfers

Google Analytics en ook de verschillende databases die het RAZ gebruikt, leveren tal van cijfers op. Hieronder volgt een representatieve greep. Bij het lezen van gebruikerscijfers is het van belang te weten dat het RAZ 'open data' beschikbaar stelt. Dat houdt in dat RAZ-bronnen ook via andere websites worden gepresenteerd. In sommige gevallen zijn deze websites beter in staat om specifieke doelgroepen te bereiken. Websites die veelvuldig RAZ-data 'hergebruiken' of delen zijn bijvoorbeeld Open Archieven, Wiewaswie, Genealogie in de Achterhoek en CollectieGelderland. Enerzijds zorgen deze sites voor een toename van het bronnengebruik, maar anderzijds voor een daling van het aantal bezoeken aan onze eigen website.

Collectiebeheer (totalen tot en met 31 december 2025)

- Aantal strekkende meters analoge archieven en collecties: **4.652** (2024: 4.708)
- Aantal archieven en collecties: **803** (2024: 784)
- Aantal beschreven archiefbestanddelen: **133.960** (2024: 134.381)
- Aantal foto's, kaarten en films op website: **65.603** (2024: 62.460)
- Aantal titels in bibliotheekcatalogus: **19.019** (2024: 18.429)
- Aantal pagina's tijdschriften en kranten in periodiekenviewer: **32.578** (2024: 29.708)
- Aantal namen in voorouderdatabase: **1.130.804** (2024: 1.119.511)
- Aantal gefotografeerde charters: **5.397** (2024: 5.120)
- Aantal gepubliceerde scans (excl. bouwdoosiers): **62.191** (2024: 47.600)
- Dataopslag: **5,99 Tb** (2024: 5,78 Tb)

Dienstverlening (gerealiseerd in 2025)

- Bezoeken studiezaal voor archiefonderzoek: **236** (2024: 265)
- Behandelde klantvragen per email of brief: **430** (2024: 449)
- Erfgoedcentrumzutphen.nl: **1.111.312** weergaven door **76.873** gebruikers (2024: 1.326.240 weergaven door 74.475 gebruikers)
- Vergunningdossiers.erfgoedcentrumzutphen.nl: **348.517** weergaven door **15.575** gebruikers (2024: 312.933 weergaven door 15.965 gebruikers)
- Periodiekenviewer (erfgoedcentrumzutphen.courant.nu): **118.775** weergaven door **7.068** gebruikers (2024: 119.132 weergaven door 9.366 gebruikers)
- Totalen inclusief periodiekenviewer: **1.578.604** door **99.516** gebruikers (2024: 1.758.305 weergaven door 99.806 gebruikers)
- Facebook: **3.055** (2024: 2.869 volgers)
- Instagram: **1.912** (2024: 1.737 volgers)
- LinkedIn: **908** volgers en **105.712** impressies (2024: 618 volgers en 95.285 impressies)
- Erfgoednieuwsbrief: **870** abonnees (2024: 774)

Bedrijfsvoering (per 31 december 2025)

- Personeel (in fte): **8,71** (2024: 7,4)
- Aantal vrijwilligers: **31** (2024: 39)

Programma Erfgoed: samenwerken aan het verhaal van Zutphen

Erfgoed is in Zutphen overal aanwezig. In de historische binnenstad en de vele monumenten, maar ook onder de grond, in archieven en collecties en in de verhalen van bewoners en onderzoekers. Sinds 2017 vervult het Erfgoedcentrum Zutphen een verbindende rol tussen deze verschillende vormen van erfgoed en de organisaties die zich ermee bezighouden. Het vormt de schakel tussen de gemeentelijke erfgoedafdelingen Archeologie, het Regionaal Archief en Monumentenzorg en de (verzelfstandigde) Musea Zutphen. Daarnaast werken we intensief samen met een breed netwerk van partners in het erfgoedveld: van onderwijsinstellingen, historische verenigingen en vrijwilligers tot landelijke organisaties en andere overheden. In 2025 keken we zelfs over de grens met in een samenwerkingsproject rond het thema Hanze met de Duitse stad Rees.

Deze samenwerkingsverbanden maken het mogelijk om het verhaal van Zutphen vanuit verschillende vakdisciplines te vertellen. Expertise wordt gebundeld en bronnen worden beter toegankelijk. Zo ontwikkelt Zutphen zich tot een erfgoedlaboratorium: een stad waar erfgoed niet alleen wordt bewaard, maar ook actief wordt onderzocht, gedeeld en ingezet om betekenis te geven aan het heden. Samen zetten we Zutphen op de kaart als erfgoedhoofdstad van Gelderland.

De gezamenlijke visie is dat het sterke verhaal van Zutphen van en voor iedereen is. Het Verdrag van Faro vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt. Vier actielijnen geven richting:

- Collectie
- Toegang en aanbod
- Educatie en participatie
- Onderzoek

Themajaar 80 jaar vrijheid

In 2025 stond het landelijke thema '80 jaar vrijheid' centraal. Dit kreeg onder meer vorm in tentoonstellingen en boekpublicaties, die we in samenwerking met erfgoedpartners en externe makers ontwikkelden. Een ander hoogtepunt was de viering van circa 700 jaar Berkelpoort, met een lezing over de geschiedenis van de poort en een fotowedstrijd.

Om verschillende kanten van het verhaal van Zutphen met een breed publiek te delen, haakte het Erfgoedcentrum Zutphen aan bij landelijke activiteiten zoals de Nationale Archeologiedag (juni), de Open Monumentendagen (september), het Weekend van de Wetenschap en de Maand van de Geschiedenis (oktober). Nieuw was de deelname aan activiteiten van Stichting Forten Nederland in het voor- en najaar, waarmee Zutphen zich nadrukkelijker positioneerde binnen het netwerk van verdedigingserfgoed.

Toegang en aanbod

Het gehele jaar stelden we meerdere monumenten open voor publiek, waaronder de Berkelruïne, de Burgerzaal, de Sint-Janskerk (met toren) en de Wijnhuistoren. De Hanzeaat in de Bourgonjetoren, die medio 2024 geopend is, zorgde in 2025 voor nog meer publieksbeleving. Bezoekers waarderen de mogelijkheid om de middeleeuwse toren te bezoeken, met als blikvanger de maquette van Zutphen in 1485. Kinderen kunnen er interactieve games via een tablet spelen. In het najaar werd de

speurtocht *Hanzehelden* toegevoegd: een route met games via de Hanzehelden-app, die de Bourgonjetoren verbindt met andere erfgoedlocaties in de stad, zoals de Burgerzaal, het Stedelijk Museum Zutphen en de Walburgiskerk. De Hanzeaat fungeert daarmee steeds meer als startpunt voor een ontdekkingstocht door de (Hanze)stad.

In de Kruittoren heeft ARMED (de Artistieke Recollectie-Militie voor Engagement en Dialoog) de werkzaamheden voortgezet. Deze groep met kunstenaars en jongeren verricht artistiek onderzoek gekoppeld aan de themajaren van het Erfgoedcentrum. Door kunstenaars ruimte te geven binnen een historische plek ontstaan nieuwe perspectieven op het verleden en wordt erfgoed benaderd als vertrekpunt voor dialoog en reflectie. ARMED werkt vanaf het laatste kwartaal van 2025 aan projecten rond het themajaar verering in 2026.

Educatie

Met de komst van een medewerker erfgoededucatie in juni 2025 kreeg educatie een stevige positie binnen het erfgoedcentrum. Zij neemt bestaande programma's zoals het archieflesprogramma Zutphen in de Middeleeuwen onder de loep, breidt het aanbod uit en daagt klassen van primair en voortgezet onderwijs uit het archief te bezoeken. Ook is de mobiele ArcheoHotspot weer actief ingezet om archeologielessen op locatie te verzorgen, bijvoorbeeld bij scholen en evenementen. Hiermee wordt erfgoed letterlijk naar het publiek toe gebracht.

Erfgoedlaboratorium

Het concept 'erfgoedlaboratorium' kreeg in 2025 verder vorm door het opstellen van een gezamenlijke onderzoeksagenda met de erfgoedpartners. Deze agenda nodigt onderzoekers en studenten uit om nieuw onderzoek te doen in en over Zutphen. De onderwerpen sluiten aan bij lacunes in de kennis en dragen bij aan een steeds rijker en meer gelaagd verhaal van de stad.

Canon van Gelderland

De lobby voor het Gelders Museum die de gemeente Zutphen vanuit het erfgoedcentrum in 2024 met succes voerde, mondde dit jaar uit in nauw overleg met de provincie Gelderland over de Canon van Gelderland. Deze overzichtstentoonstelling van de Gelderse geschiedenis moet een vaste plek krijgen aan het 's Gravenhof. De provincie heeft Zutphen aangewezen als de voorkeurslocatie voor de Canon van Gelderland. De projectleider van het erfgoedcentrum kijkt met de projectleider van de provincie naar het meeste haalbare scenario om deze grote provinciale voorziening te realiseren. Daarbij hebben ze ook nauw contact met de Musea Zutphen en de Walburgiskerk.

Communicatie

Over alle activiteiten en ontwikkelingen wordt actief en transparant gecommuniceerd via de erfgoedportal, de erfgoednieuwsbrief, sociale media en persberichten. Zo blijft het Erfgoedcentrum Zutphen zichtbaar als samenwerkingsplatform en als plek waar erfgoed leeft, groeit en wordt gedeeld.

Bekijk voor de hoogtepunten van het Erfgoedcentrum Zutphen deze video (scan de QR-code of ga naar

<https://erfgoedcentrumzutphen.nl/ontdekken/ontdek/nieuws/1380-recap-2025>).

Organisatie

Het Erfgoedcentrum Zutphen is organisatorisch en fysiek ondergebracht bij team archief aan de Spiegelstraat. In 2025 is de formatie uitgebreid van 1,5 naar 2,7 fte, met een projectleider erfgoed,

een coördinator erfgoedactiviteiten en communicatie en een medewerker erfgoededucatie en erfgoedactiviteiten. Zij worden ondersteund door betrokken vrijwilligers.

Reinier Willem Tadama, de eerste officieel benoemde archivaris van Zutphen.

Bijlagen

Bijlage 1 Archiefaanwinsten

Vrijwel elke aanwinst krijgt bij binnenkomst een aanwinstnummer. Alleen heel kleine en triviale aanwinsten (bijvoorbeeld een foldertje of losse foto) worden niet geregistreerd. De aanwinst wordt toegekend aan een zorgdrager (Brummen, Lochem of Zutphen). Een nieuw archief krijgt een uniek archiefnummer; aanvullingen worden ondergebracht bij bestaande archieven. De kolom 'Meter' vermeldt de omvang in strekkende meter bij verwerving, niet na verwerking.

Aanwinstnr.	Zorgdrager	Omschrijving	Archiefnr.	Meter
202501	Zutphen	Archief Vereniging Vocaal Ensemble Zutphen	0559	0,75
202502	Zutphen	Artikel "Een executie op de IJsselkade" (1995)	0263	0,01
202503	Lochem	Catalogus Huize De Ravensweerd (1935)	5019	0,02
202504	Zutphen	Diverse foto's ontvangen van G. Wentink	0451	0,01
202505	Zutphen	Diverse Ansichtkaarten ontvangen van B. Bleekman	0451	0,01
202506	Zutphen	Foto Bond de Post afdeling Zutphen (vóór 1949)	0451	0,01
202507	Zutphen	Foto's torenbrand Sint Walburgiskerk (1948)	0451	0,01
202508	Zutphen	Geluidsopnamen raadsvergaderingen (1980-1989)	0499	0,05
202509	Zutphen	Diverse video-opnamen Zutphen (jaren 1980-2000)	0364	0,25
202510	Lochem	Archief Kegelclub LMK	1137	0,37
202511	Brummen	Archief Papierfabriek De Hoop	2102	7,80
202512	Zutphen	Archief Vertrouwenscie Burgemeestersvacature (2025)	0561	0,06
202513	Lochem	Tekeningen architect Postel pand Marinus Naefflaan 18	1071	0,02
202514	Zutphen	Aanvulling archief Kohnstammschool en Sint Nicolaas Vereniging Zutphen	0197/0144	0,10
202515	Zutphen	Archivalia van dokter Thate	3041	0,12
202516	Zutphen	Archiefonderdelen Vierakker en Wichmond (20 ^e eeuw)	3002	3,00
202517	Zutphen	Archief Trainingsgroep Zutphense IJsvereniging	0562	0,30
202518	Zutphen	Archivalia Zondagsschool en jongelingsverenigingen Zutphen	0006	0,01
202519	Zutphen	Foto's Warnsveld gemaakt door B. Kapper	3030	0,01
202520	Zutphen	Archivalia Familie Spier	0560	0,10
202521	Zutphen	Beeldmateriaal Hans Andersen kleuterschool en Prof. Casimirschool (1971-1994)	0383	0,50
202522	Lochem	Archief Vereniging van Vrijzinnig Hervormden Lochem	1137	0,30
202523	Zutphen	Aanvulling archief ZVV Be Quick	0513	1,00
202524	Zutphen	Archief Protestantse Gemeente Warnsveld-Leesten	3047	1,00
202525	Zutphen	Aanvulling archief Fotografencollectief De Zutphense	0550	0,10
202526	Zutphen	Aanvulling archief Uitgeverij Thieme	0037	1,00
202527	Zutphen	Documentatie en foto's stadsboomgaard Bongerdspad	0451	0,03
202528	Zutphen	Boeken van Vetter en Claes-Vetter	0381	0,10
202529	Zutphen	Aanvulling archief Zutphense IJsvereniging	0289	0,01
202530	Zutphen	Brief van Herman Otto II van Limburg Stirum (1676)	0213	0,01

Aanwinstnr.	Zorgdrager	Omschrijving	Archiefnr.	Meter
202531	Zutphen	Collectie werkmateriaal Nan Platvoet	0567	2,00
202532	Lochem	Archief bejaarden-/verzorgingshuis De Borkel	5084	0,50
202533	Lochem	Archief Eefdese Wereld Winkel	5085	0,50
202534	Zutphen	Archief Tafel 17 Zutphen Nederlandsche Tafelronde	0254	1,00
202535	Lochem	Lochemsche Courant 1883-1944	1087	10,00
202536	Lochem	Geldersch-Overijsselsche Courant (1945-1994)	1086	44,50
202537	Zutphen	IJsel Express (1974-1990)	0399	5,25
202538	Zutphen	Zutphense Koerier (1972-1990)	0564	4,35
202539	Zutphen	Videoband "Gebruikt wordt hergebruikt"	0364	0,03
202540	Lochem	Voor Elck Wat Wils	1083	0,30

Bijlage 2 Specificaties archiefonderzoek en scanning on demand

Door de digitalisering van archiefstukken in de afgelopen jaren is er een hybride situatie ontstaan van deels digitaal of gedigitaliseerd archief en deels papieren archief. Cijfers over de afgelopen jaren laten zich door het digitaliseringsproces steeds minder goed vergelijken. Ons programma is niet in staat om op dossier- of documentniveau het aantal raadplegingen te tellen. Bovendien kunnen digitale bestanden gemakkelijk via andere systemen worden gedeeld.

Aantal aanvragen naar papieren dossiers in de studiezaal:*

Gemeente	Aanvragen
Brummen	29
Lochem	66
Zutphen	303
Totaal	398

* Eén aanvraag kan meerdere dossiers betreffen, tot wel tien stuks of meer.

Meest aangevraagde papieren archieven per gemeente:

Gemeente	Archief (archieffnummer)	Aanvragen	Dossiers
Brummen	Notarissen 1811-1935 (2068)	7	23
Lochem	Gemeente Lochem 1935-1971 (1003)	10	102
Zutphen	Gemeente Zutphen 1920-1980 (0003)	41	160

Herkomst bezoekers aan studiezaal:*

Gemeente	Aantal
Brummen	6
Lochem	9
Zutphen	40
Buiten dienstverleningsgebied	48
Totaal	103

* Aantal individuele bezoekers die minstens één keer in de studiezaal archiefstukken hebben aangevraagd. Sommigen bezochten wel meer dan tien keer de studiezaal. Bezoekers die geen archiefstukken opvragen worden niet geregistreerd.

Opvragingen bouwvergunningen via e-loket door inwoners:

Gemeente	Aantal
Brummen	693 (473)
Lochem	3.665 (3.249)
Zutphen	2.635 (1.997)
Totaal	6.993 (5.719)
Gemiddeld behandeld per werkdag	28 (20)

* Tussen haken de aantallen in 2024.

Opvragingen bouwvergunningen via e-loket door gemeente-ambtenaren:

Gemeente	Aantal dossiers	Aantal pagina's
Brummen	614	7.836
Lochem	1.702	34.492
Zutphen	1.713	31.954
Totaal	4.029	74.282
<i>Gemiddeld behandeld per werkdag</i>	<i>16</i>	<i>297</i>

Scanning on demand:

Gemeente	Aantal aanvragen	Aantal scans
Brummen	161 (144)	3.690 (3.246)
Lochem	127 (98)	10.030 (7.446)
Zutphen	330 (446)	11.412 (17.355)
Totaal	619 (688)	27.393 (28.047)

** Tussen haakjes de aantallen in 2024. Tot de populairste bronnen behoorden dit verslagjaar opnieuw de Brummense bouwvergunningdossiers (118 aanvragen), de Zutphense notariële akten (0349). Verder waren het Oud Archief Zutphen (0001) en het 'nieuw' archief Zutphen (0002) in trek bij de onderzoekers met 31 respectievelijk 30 aanvragen.*

Bijlage 3 Financieel resultaat 2025

Inkomsten:

Kostenpost	Begroot primitief	Begroot na wijziging	Realisatie
Archiefbeheer	€ 186.600	€ 186.600	€ 184.776
Totaal inkomsten	€ 186.600	€ 186.600	€ 184.776

Mutaties reserves (onttrekking aan een reserve):

Kostenpost	Begroot primitief	Begroot na wijziging	Realisatie
Mutaties reserves	-	-	-

Uitgaven:

Kostenpost	Begroot primitief	Begroot na wijziging	Realisatie
Huisvestingskosten	€ 80.100	€ 80.100	€ 67.869
Digitale dienstverlening	€ 72.500	€ 54.000	€ 55.453
PR en Educatie	€ 8.900	€ 8.900	€ 9.643
Bibliotheek	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.067
Restauratie & Conservering	€ 5.900	€ 5.900	€ 5.948
Overige personeelskosten	€ 2.400	€ 2.400	€ 1.280
Overige kosten	€ 20.300	€ 20.300	€ 7.068
Archiefinspectie	€ 4.000	€ 4.000	€ 5.334
E-depot Zutphen	€ 33.700	€ 33.700	€ 24.064
Onderhoud Stadsarchief	€ 22.300	€ 22.300	€ 28.369
Apparaatskosten	€ 13.300	€ 13.300	€ 13.161
Totaal uitgaven	€ 264.900	€ 246.400	€ 219.254

Toelichting:

- De salariskosten voor team RAZ bedroegen € 805.386. Deze post is niet in bovenstaande tabel opgenomen. Bij het team RAZ zijn de medewerkers van het Programma Erfgoed ondergebracht. De teamleider is in deze cijfers niet meegerekend. Begroot was aan salariskosten € 773.800.
- De hier vermelde inkomsten betreffen het archiefbeheer dat RAZ uitvoert voor de gemeenten Brummen en Lochem. Deze inkomsten zijn (uitgezonderd de post e-depot) niet direct gerelateerd aan de uitgaven.
- Er was begroot aan uitgaven € 264.900 (exclusief salarislaster) terwijl er daadwerkelijk € 219.254 werd uitgegeven waardoor een voordelig resultaat werd geboekt van € 27.146. Dit resultaat werd vooral bereikt door:
 - lagere uitgaven aan E-depot (voordelig € 9.600);
 - huisvestingskosten zoals energie (voordeel € 12.200);
 - overige kosten archief (voordeel € 13.200);
 - hogere uitgaven onderhoud Stadsarchief (nadeel € 6.100)

- Het positieve saldo maakt onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat.

